

dr. Gulyás Gergely úrnak,
elnök

Országgyűlés Törvényalkotási Bizottsága

Budapest

Tisztelt Elnök Úr!

A Political Capital (PC) és a Transparency International Magyarország (TI) az elmúlt években több alkalommal is arra kérte a döntéshozókat, hogy alakítsanak ki tisztességes és átlátható választási és kampányszabályozást. Elnök Úr a PC által 2015 októberében megszervezett [konferencián](#) – amellet, hogy a választási jogszabályok több hibájának orvoslására nyitottnak mutatkozott – kifejtette, hogy a kormány azt követően vizsgálja felül a választási törvényeket, hogy az Alkotmánybíróság (AB) határozott a „levélszavazás kontra külképviseleti szavazás” ügyében. Az AB [határozata](#) 2016. április 19-én megszületett, tehát minden akadály elhárult a választási rendszer hibáinak kijavítása előtt.

A PC és a TI már 2013-ban [figyelmeztetett](#) arra, hogy a kampányfinanszírozási szabályok lehetővé teszik a pártoknak, hogy rendkívül sok pénzt szabályozatlanul és ellenőrizetlenül költsenek el. A 2014-es választás [tapasztalatai](#) pedig igazolták a félelmeinket. Rengetegen éltek vissza a többes ajánlás intézményével a több százmilliós, ellenőrizetlenül elkölthető kampánytámogatás reményében. Az így listát állító kamupártok gátlástalanul másolták a választópolgárok személyes adatait egyik ajánlóívről a másikra. A rossz szabályozás és az alig érzékelhető ellenőrzés megtette a [hatását](#), hiszen a semmilyen észlelhető kampányt nem folytató bizniszpártok 3,5 milliárd forint közpénzzel gazdagodtak, a parlamentbe jutott pártok pedig a törvény által előírtánál közel 4 milliárd forinttal többet költöttek kampányra. A kormánypártokat az is segítette, hogy büntetlenül kiszervezhették a kampányukat hozzájuk közel álló szervezeteknek, és számíthattak a kormány közpénzből folytatott korteskedésére is.

Változatlan szabályozás mellett nincs okunk feltételezni, hogy mindez ne ismétlődne meg, sőt, 2018-ban a négy évvel korábban tapasztaltaknál még súlyosabb visszaélésekhez vezethet az, hogy a külhoni szavazók regisztrációja tíz évig érvényes, ezért elhunyt magyar polgárok ezrei szerepelhetnek a 2018-as külhoni névjegyzékben. Az ő szavazólapjaik könnyen illetéktelen kezekbe kerülhetnek, ami súlyos választási csalást eredményezhet.

A választási rendszer akut problémáinak kezelése érdekében az alábbiakat javasoljuk:

- 1) Az egyéni képviselőjelöltekhez hasonlóan a pártok is kincstári kártyán kapják meg és csak ezen a kártyán keresztül költhessék el az állami kampánytámogatást.
- 2) A pártok az egyéni képviselőjelöltek kampányköltségeire vonatkozó szigorral számoljanak el kampányköltségeikről.
- 3) A pártok, ha a választáson nem szerzik meg a szavazatok bizonyos százalékát, a teljes központi kampánytámogatást legyenek kötelesek visszafizetni (az egyéni jelöltek esetében jelenleg ez 2%; a választott határérték ennél alacsonyabb is lehet, de annak egyformán kell vonatkoznia az egyéni jelöltekre és a pártlistákra).
- 4) Teremtsék meg a jogszabályi és technikai feltételeit annak, hogy a választási bizottságok és irodák képesek legyenek a másolt ajánlóívek kiszűrésére.
- 5) A kormány, az önkormányzatok és a civil szervezetek pártok érdekében kifejtett kampányolását be kell tiltani, vagy ezek értékét le kell vonni az adott párt által elkölthető kampánypénzek összegéből.

- 6) A nyomtatott és online sajtóhoz hasonlóan a köztéri hirdetések („óriásplakátok”) tarifáit is legyen kötelező nyilvánosságra hozni.
- 7) A pártok érdekében kampányoló civil szervezetekre ugyanolyan szigorú beszámolási és nyilvánossági követelményeket kell bevezetni, mint amelyeket a pártok esetében javasolunk.
- 8) A külföldi magyar állampolgárok regisztrációját minden egyes választás előtt meg kell erősíteni.

Álláspontunk szerint súlyosan sérti az esélyegyenlőséget a külföldön tartózkodó magyar állampolgárok szavazási módjának lakcím-alapú megkülönböztetése. Igaz, az Alkotmánybíróság nem találta alaptörvény-ellenesnek a külföldön tartózkodó magyar állampolgárok szavazási módjában fennálló különbségtételt. Nem tiltották meg azonban, hogy a parlament más szavazási rendet bevezető törvényt alkosson. Arra biztatjuk a kormánypártokat, hogy alkotmányos kényszer nélkül is változtassanak a jelenlegi szabályozáson.

A törvénymódosításokra még az idei évben sort kell keríteni annak érdekében, hogy egyrészt a választási szerveknek, másrészt a pártoknak legyen elegendő idejük az új szabályokhoz való alkalmazkodásra.

E levelünkben csak a választási rendszer legégetőbb problémáit és az ezekre vonatkozó megoldási javaslatainkat, azok közül is a minimumkövetelményeket ismertettük. Javaslataink elfogadásának elmulasztásával az Országgyűlés azt kockáztatja, hogy a 2018-as parlamenti választás még a 2014-esnél is kevésbé lesz tisztességes.

Elnök Úr szíves figyelmébe ajánljuk a PC *Két választási reform között?* című [tanulmányát](#), valamint a TI *Kampányköd* című [tanulmányát](#). Ezek az írások a választási és a kampányfinanszírozási rendszer számos további hibáját tárják fel és konkrét javaslatokat fogalmaznak meg azok orvoslására.

Elnök Úr segítő közreműködését megköszönjük, egyben tájékoztatjuk Elnök Urat, hogy levelünket a mai napon elküldjük a sajtó munkatársainak is.

Budapest, 2016. április 28.

Tisztelettel:

László Róbert s.k.
Political Capital

Ligeti Miklós s.k.
Transparency International Magyarország